

Υπόθεση Σλόμπονταν Μιλόσεβιτς: ένα σενάριο ζητά σκηνοθέτη

(δημοσιεύτηκε στο Περιοδικό ΕΝΩΠΙΟΝ
του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης, Ιούνιος 2006, σ. 56-57)

του ΒΙΚΤΩΡΑ ΤΣΙΛΩΝΗ*
Δικηγόρος, Υπ. Διδάκτωρ Νομικής Α.Π.Θ.

Δυστυχώς δεν πρόλαβα να παρακολουθήσω ιδίοις όμμασι τον Μιλόσεβιτς όταν εκείνος «μεσουρανούσε» στην κεντρική αίθουσα του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου για την πρώην Γιουγκοσλαβία (ΔΠΔΓ) στη Χάγη. Όταν το 2004 βρέθηκα εκεί η υγεία του είχε ήδη επιδεινωθεί αρκετά, το ρόλο του πρώτου κατηγορου είχε αναλάβει από την Κριστίνα Ρομάνο ο Τζέφρεν Νάις, ο δικαστής Μεί βρισκόταν προ της εξόδου του από το Δικαστήριο και το μάταιο τούτο κόσμος, οι συνεδριάσεις είχαν περιοριστεί σε τρεις το πολύ κάθε εβδομάδα και οι παλιότεροι μονολογούσαν ότι αναπόφευκτα ο «Σλόμπο» είχε απολέσει αρκετή από την περίσσια σπιρτάδα και τη ρητορική του δεινότητα. Ο ίδιος ωστόσο συνέχιζε να υπερασπίζεται τον εαυτό του και να αγορεύει αρκετά επιτυχημένα καθώς διατύπωνε με το ολότελα ξεχωριστό δικηγορικό του στυλ σχοινοτενείς ερωτήσεις στους εμβρόντητους συχνά μάρτυρες.

Η εξέλιξη της δίκης βέβαια δεν είχε καμία επίδραση σε άλλες παραμέτρους όπως τα μέτρα ασφάλειας. Ο τεράστιος γυάλινος αλεξίσφαιρος τοίχος που δέσποζε στη μια πλευρά της αίθουσας των ακροατών συνέχισε να δείχνει το ίδιο στιλπνός και ανέπαφος όπως την πρώτη ημέρα που τοποθετήθηκε, ενώ οι πολλαπλοί έλεγχοι στο ισόγειο του κτιρίου εξακολουθούσαν να παραμένουν το ίδιο ενδελεχείς και εξονυχιστικοί ακόμη και για τους υπαλλήλους του Δικαστηρίου ως έμπρακτη εφαρμογή του άτεγκτου δόγματος «εμπιστοσύνη για κανένα λόγο σε κανένα».

Πίσω στην Ελλάδα ο ορυμαγδός των μικρών καθημερινών, τρεχουσών υποθέσεων και προβλημάτων δεν μου επέτρεψε τη στενή παρακολούθηση της δίκης. Ο αιφνίδιος θάνατός

του «Σλόμπο» όμως στις 11 Μαρτίου, όταν τον βρήκαν «άψυχο στο κρεβάτι του», με βύθισε απότομα μεμιάς σε βαθιά περίσκεψη: Τι άραγε συνέβη και κυρίως γιατί;

Είναι καταρχάς βέβαιο πως πάντοτε σε τέτοιες περιπτώσεις διάφορα αληθοφανή ή μη σενάρια συνομωσίας εύκολα και άκριτα διατυπώνονται κυρίως από ανθρώπους που δεν έχουν όμως ούτε αδιάσειστα στοιχεία, ούτε προσωπική αντίληψη τόσο των ανθρώπων όσο και του πολυσχιδούς διεθνούς περιβάλλοντος μέσα στο οποίο λειτουργούν θεσμοί όπως το ΔΠΔΓ.

Αναντίλεκτα, το μεγάλο μυστήριο που συνεχίζει να αιωρείται είναι η ανακάλυψη στο αίμα του Μιλόσεβιτς μιας φαρμακευτικής ουσίας που συνήθως χρησιμοποιείται για την θεραπεία της λέπρας και της φυματίωσης και η οποία χειροτέρευσε πολύ την υγεία του.

Σύμφωνα με το δικό μου σενάριο ο Σλόμπονταν πέθανε λίγες μέρες μόνο μετά την αυτοκτονία του Στέφαν Μπάμπιτς στην ιδιότυπη φυλακή-κρατητήριο της Χάγης, αφού είχε επιδεινώσει ο ίδιος από καιρό την ολοένα διολισθαίνουσα υγεία του με τη λήψη επικίνδυνων φαρμακευτικών ουσιών. Το έπραξε αυτό γιατί είχε σαν στόχο είτε να πάει στη Μόσχα είτε να πετύχει μια «ηθική» νίκη τώρα πια που είχε καταφέρει να ξεσκεπάσει την «παρωδία της δίκης του».

Η συνειδητή του απόφαση να αποφύγει μια αιωρούμενη επί μακρόν αλλά προτετελεσμένη καταδίκη (τουλάχιστον για την πλειονότητα των 66 κατηγοριών που τον βάρυναν) και να θέσει εν αμφιβόλω περισσότερο από ποτέ άλλοτε το ρόλο και το κύρος του ΔΠΔΓ μόνο ως ιδιοφυής θα μπορούσε να χαρακτηριστεί.

Με μια κίνηση πέρα από εκείνες που προβλέπουν βιβλία κανονισμών πάσης φύσεως παιγνίων, ο Μιλόσεβιτς γκρέμισε αιφνιδιαστικά όλα τα πιόνια και έκλεισε τη σκακιέρα ενώπιον αποσβολωμένων θεατών και αντιπάλων. Έτσι κατόρθωσε να εκμεταλλευθεί με τον καλύτερο τρόπο την διαρκή δυσπιστία γύρω από την σοβαρότητά της κατάστασής του, η οποία μολονότι ήταν γνωστή και εξακριβωμένη, είχε ωστόσο αποτελέσει αντικείμενο πικρόχολων αστείων από κύκλους του Δικαστηρίου και συχνά καλυπτόταν μ' ένα παράξενο πέπλο αμφισβήτησης.

Τώρα το ΔΠΔΓ με πληγωμένο κύρος και περηφάνια αναζητά αγωνιωδώς όσο ποτέ άλλοτε τους Μλάντιτς και Κάρατζιτς προκειμένου να διασώσει την υστεροφημία του, να στρέψει ξανά πάνω του τα φώτα της δημοσιότητας και να εξασφαλίσει την άκρως ζωτική χρηματοδότησή του. Σ' αυτό ακριβώς το θέμα, ο θάνατος του Μιλόσεβιτς ίσως επιδράσει καταλυτικά αποτελώντας τον μοχλό πίεσης που τόσο καιρό εξέλιπε προκειμένου να προσαχθούν ενώπιον του Δικαστηρίου τα παραπάνω πρόσωπα, των οποίων η ενδεχόμενη βέβαια ταυτόχρονη δίκη μαζί με τη δίκη του Μιλόσεβιτς θα δημιουργούσε πολλά προβλήματα στην εύρυθμη λειτουργία του Δικαστηρίου.

Σε κάθε περίπτωση, ο ιστορικός του μέλλοντος δεν θα μπορεί παρά να πιθανολογεί τη βέβαιη καταδίκη επισημαίνοντας ωστόσο ότι ο Μιλόσεβιτς δεν καταδικάστηκε επισήμως ποτέ. Επιπλέον θα είναι αναγκασμένος να ασχοληθεί εκτενώς και με τα σενάρια γύρω από το θάνατό του (θεωρίες συννομωσίας, σοβαρό οικογενειακό ιστορικό αυτοκτονιών κ.α.).

Ο «Σλόμπο» μπορεί να θεωρούνταν σ' όλα τα επίπεδα «νεκρός εν τη αφίξει» όταν έφτασε στη Χάγη τελικά όμως φαίνεται πως κατάφερε να καταγάγει μία *sui generis* νίκη.

Το σενάριο τελειώνει και αναζητά σκηνοθέτη.

* Ο Βίκτωρ Τσιλώνης εργάστηκε στο παρελθόν ως ασκούμενος νομικός σύμβουλος στο Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία στη Χάγη (ΔΠΔΓ). Το άρθρο αυτό απηχεί αποκλειστικά προσωπικές του απόψεις και όλες οι πληροφορίες που περιέχονται στο κείμενο έχουν αντληθεί από άρθρα και άλλο δημοσιευμένο υλικό στο διεθνές τύπο και το διαδίκτυο.